

V Bruseli 22. novembra 2018
(OR. en)

12956/18

**Medziinštitucionálny spis:
2008/0140(CNS)**

**SOC 600
ANTIDISCRIM 23
MI 695
JAI 981
FREMP 165**

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	12955/18
Č. dok. Kom.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Predmet:	Návrh smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu

Delegáciám v prílohe zasielame konsolidované znenie smernice, ktoré odráža súčasný stav. Tento dokument slúži ako podklad a nie sú ním dotknuté pozície, ktoré delegácie vyjadrili počas rokovaní.

Vezmite prosím na vedomie, že znenie uvedené v prílohe je rovnaké ako v dokumente 12955/18 s tým, že sa vypustili poznámky pod čiarou, v ktorých sa uvádzali pozície delegácií.

Návrh

SMERNICA RADY

**o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské
vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 19 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie¹,

so zreteľom na súhlas Európskeho parlamentu²,

keďže:

- (1) Podľa článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) je Európska únia založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám a tieto hodnoty sú spoločné všetkým členským štátom. Podľa článku 6 ZEÚ Únia uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte základných práv Európskej únie. Podľa toho istého článku predstavujú základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, všeobecné zásady práva Únie.

¹ Ú. v. EÚ C , , s. .

² Ú. v. EÚ C , , s. .

- (2) Právo na rovnosť pred zákonom a ochranu pred diskrimináciou pre všetky osoby predstavuje všeobecné právo uznané vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Dohovore OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, v Medzinárodnom dohovore o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a v paktoch OSN o občianskych a politických právach a hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Európskej sociálnej charte, ktoré podpísali [všetky] členské štáty. V tejto smernici, a najmä v ustanoveniach týkajúcich sa dostupnosti a primeraného prispôsobenia, sa dodržiavajú základné zásady uznané v Dohovore OSN o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.
- (2a) EÚ je od 23. decembra 2010 zmluvnou stranou Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Ustanovenia uvedeného dohovoru tvoria v súlade s článkom 216 ods. 2 ZFEÚ neoddeliteľnú súčasť právneho poriadku Európskej únie a právne predpisy Únie by sa preto mali vykladať takým spôsobom, ktorý je v súlade s uvedeným dohovorm. Konkrétne je v článku 2 dohovoru vo vymedzení pojmu „diskriminácia“ zahrnuté odmietnutie primeraného prispôsobenia. Komisia vo svojom oznámení s názvom Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér³ vyzvala ku konzistentnosti, aby bolo možné zabezpečiť účinné vykonávanie dohovoru OSN v celej EÚ, a stanovila bezbariérovosť ako jednu z ôsmich oblastí, v ktorých je potrebné prijať opatrenia.
- (3) V tejto smernici sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú základné zásady uznané najmä v Charte základných práv Európskej únie. V článku 10 Charty základných práv Európskej únie sa uznáva právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania; v článku 21 zakazuje diskriminácia vrátane diskriminácie z dôvodu náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie; a v článku 26 sa uznáva právo osôb so zdravotným postihnutím využívať opatrenia určené na zabezpečenie ich nezávislosti.

³ KOM(2010) 636.

- (4) Európsky rok osôb so zdravotným postihnutím (2003), Európsky rok rovnakých príležitostí pre všetkých (2007), Európsky rok medzikultúrneho dialógu (2008) a Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami (2012) upozornili na pretrvávajúce diskriminácie, ale aj na výhody rozmanitosti.
- (5) Európska rada na zasadnutí 14. decembra 2007 v Bruseli vyzvala členské štáty, aby zintenzívnili úsilie s cieľom predchádzať diskriminácii na trhu práce i mimo neho a bojovať proti tomuto javu⁴.
- (5a) Rada 21. februára 2011 opätovne potvrdila svoje pevné odhodlanie podporovať a chrániť slobodu náboženského vyznania alebo presvedčenia bez diskriminácie⁵; Rada a zástupcovia vlád členských štátov 17. júna 2011 vyzvali členské štáty a Európsku komisiu, aby pokračovali v boji proti diskriminácii osôb so zdravotným postihnutím a preskúmali existujúci právny rámec⁶, a Rada 16. júna 2016 vyzvala Európsku komisiu, aby presadzovala opatrenia uvedené v jej zozname opatrení na dosiahnutie pokroku z hľadiska rovnosti LGBTI osôb⁷.
- (6) Európsky parlament v uznesení z 20. mája 2008 o dosiahnutom pokroku v oblasti rovnakých príležitostí a nediskriminácie v EÚ (transpozícia smerníc 2000/43/ES a 2000/78/ES) (2007/2202(INI))⁸ a v uznesení z 8. septembra 2015 o situácii v oblasti základných práv v Európskej únii (2013 – 2014) (2014/2254(INI))⁹ vyzval na zvýšenie ochrany pred diskrimináciou v práve Európskej únie.

⁴ Závery predsedníctva zo zasadnutia Európskej rady v Bruseli zo 14. decembra 2007, bod 50.

⁵ Závery Rady z 21. februára 2011 o neznášanlivosti, diskriminácii a násilí na základe náboženského vyznania alebo presvedčenia (6485/11).

⁶ Závery Rady zo 17. júna 2011 s názvom Podpora vykonávania európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020. (11843/11).

⁷ Závery Rady zo 16. júna 2016 s názvom Reakcia na zoznam opatrení Komisie na dosiahnutie pokroku z hľadiska rovnosti LGBTI osôb, bod 8. (9948/16).

⁸ Ú. v. EÚ C 279 E/23, 19.11.2009.

⁹ Ú. v. EÚ C 316/2, 22.9.2017.

- (7) Európska komisia vo svojom oznámení „Obnovená sociálna agenda: Príležitosti, prístup a solidarita v Európe 21. storočia“¹⁰ potvrdila, že v spoločnostiach, kde je každý jednotliviec pokladaný za rovnocennú bytosť, by nemali ľudom brániť využívať tieto príležitosti žiadne umelé prekážky ani žiadna diskriminácia. Diskriminácia z dôvodu náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie môže oslabiť plnenie cieľov Únie, ako sú stanovené v zmluvách, najmä dosiahnutie vysokej úrovne zamestnanosti a sociálnej ochrany, zvyšovanie životnej úrovne a kvality života, hospodárskej a sociálnej súdržnosti a solidarity. Môže tiež podkopať cieľ odstrániť prekážky voľného pohybu osôb, tovaru a služieb medzi členskými štátmi. Európska komisia ďalej zdôraznila a zopakovala svoje odhodlanie bojovať proti diskriminácii a podporovať rovnaké príležitosti vo svojom oznámení s názvom Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: obnovený záväzok¹¹ a vo svojom odporúčaní týkajúcom sa Európskeho piliera sociálnych práv¹².

¹⁰ KOM(2008) 412.

¹¹ KOM(2008) 420.

¹² C(2017) 2600.

- (8) Súčasťou právnych predpisov Európskej únie sú tri právne nástroje založené na článku 13 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, ktorý bol nahradený článkom 19 ZFEÚ. Ide o smernicu 2000/43/ES¹³, smernicu 2000/78/ES¹⁴ a smernicu 2004/113/ES¹⁵, ktoré sú zamerané na predchádzanie diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku a sexuálnej orientácie a boj proti nej. Tieto nástroje preukázali význam právnych predpisov v boji proti diskriminácii. Konkrétne v smernici 2000/78/ES sa ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolanií bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek a sexuálnu orientáciu. Medzi členskými štátmi však pretrvávajú rozdiely, pokiaľ ide o mieru a formu ochrany pred diskrimináciou z týchto dôvodov mimo oblasti zamestnania. Smernicou 2000/43/ES sa chránia osoby pred diskrimináciou z dôvodu ich rasového alebo etnického pôvodu v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu, sociálnej ochrane a vzdelávaní, zatiaľ čo smernicou 2004/113/ES sa zabezpečuje ochrana pred diskrimináciou z dôvodu pohlavia v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu, pričom sa nevzťahuje na obsah médií a reklamy ani na vzdelávanie.
- (9) Účelom tejto smernice je preto s ohľadom na dôvody, na ktoré sa vzťahuje, rozšíriť mieru a formu ochrany pred diskrimináciou popri zamestnaní aj na ďalšie oblasti, ktoré sa uvádzajú v článku 3 tejto smernice. Právne predpisy Únie by preto mali zakazovať diskrimináciu z dôvodu náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie vo viacerých oblastiach mimo trhu práce, ako je prístup k sociálnej ochrane, prístup k vzdelávaniu a prístup k tovarom a službám vrátane bývania a ich poskytovanie. Služby by sa mali chápať v zmysle článku 57 ZFEÚ.

¹³ Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod (Ú. v. ES L 180, 19.7.2000, s. 22).

¹⁴ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolanií (Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16).

¹⁵ Smernica Rady 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (Ú. v. EÚ L 373, 21.12.2004, s. 37).

- (10) V smernici 2000/78/ES sa zakazuje diskriminácia v prístupe k odbornej príprave; túto ochranu je potrebné rozšíriť na zákaz diskriminácie vo vzdelávaní, ktoré sa nepokladá za odbornú prípravu.
- (11)
- (12) Diskriminácia zahŕňa priamu diskrimináciu, nepriamu diskrimináciu, obťažovanie, pokyny na diskrimináciu a odmietnutie primeraného prispôsobenia pre osoby so zdravotným postihnutím. K diskriminácii dochádza aj z kombinácie dôvodov, ako aj na základe domnienok o náboženskom vyznaní alebo viere, zdravotnom postihnutí, veku alebo sexuálnej orientácii osoby. K diskriminácii na základe domnienok dochádza vtedy, keď sa s osobou zaobchádza nepriaznivejšie alebo ak je obťažovaná v dôsledku domnelého náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Nie je podstatné, či je domnienka týkajúca sa dotknutej osoby správna alebo nie.
- (12a) Za diskrimináciu sa považuje aj diskriminácia vyplývajúca zo spojenia s dôvodom diskriminácie, ako Súdny dvor potvrdil vo veci C-303/06¹⁶ a C-83/14¹⁷. K takejto diskriminácii dochádza okrem iného aj vtedy, ak sa s osobou zaobchádza nepriaznivejšie alebo ak je obťažovaná v dôsledku vzťahu alebo domnelého vzťahu s osobami určitého náboženského vyznania alebo viery, veku, so zdravotným postihnutím a sexuálnou orientáciou alebo s organizáciami, ktoré sa venujú podpore práv takýchto osôb. Je preto vhodné v tejto smernici výslovne ustanoviť ochranu pred takouto diskrimináciou.
- (12ab) Za viacnásobnú diskrimináciu sa považuje diskriminácia v ktorejkoľvek forme, ku ktorej dochádza na základe akejkoľvek kombinácie dvoch alebo viacerých z týchto dôvodov, a to aj vtedy, keď by tieto dôvody samostatne nevedli k diskriminácii dotknutej osoby: náboženstvo alebo viera, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálna orientácia. Viacnásobná diskriminácia by sa mala uznať s cieľom odzrkadliť komplexnú realitu prípadov diskriminácie, ako aj zvýšiť ochranu obetí takejto diskriminácie.

¹⁶ Vec C-303/06, Coleman/Attridge, rozsudok zo 17. júla 2008.

¹⁷ Vec C-83/14, CHEZ Razpredelenie (Nikolova), rozsudok zo 16. júla 2015.

(12b) Obťažovanie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, keďže si jeho obeť nemôžu uplatňovať na rovnakom základe s ostatnými prístup k sociálnej ochrane, vzdelávaniu, tovarom a službám. Obťažovanie môže mať rôzne podoby vrátane nežiaduceho verbálneho, fyzického alebo neverbálneho správania. Takéto správanie sa môže považovať za obťažovanie v zmysle tejto smernice, ak je opakované, alebo ak je jeho povaha taká závažná, že je jeho účelom alebo účinkom narušenie dôstojnosti osoby a vytvorenie zastrašujúceho, nepriateľského, zneuct'ujúceho, ponižujúceho alebo urážlivého prostredia.

(13) Pri vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu by sa Únia mala v súlade s článkom 8 ZFEÚ zamerať na odstránenie nerovností a na podporu rovnosti medzi mužmi a ženami, najmä preto, že ženy sú často obeťami viacnásobnej diskriminácie.

Pri vypracúvaní alebo preskúmvaní zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení potrebných na účely dosiahnutia súladu s touto smernicou by členské štáty mali zohľadniť ich rozdielny vplyv na mužov a ženy.

(14) Posudzovanie skutočností, na základe ktorých možno predpokladať, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, by malo byť naďalej záležitosťou vnútroštátnych súdnych alebo iných príslušných orgánov v súlade s pravidlami vyplývajúcimi z vnútroštátneho práva alebo praxe. V takýchto pravidlách sa môže najmä stanoviť, aby sa nepriama diskriminácia zisťovala všetkými prostriedkami aj na základe štatistických a/alebo vedeckých zistení.

(14a) Rozdiely v zaobchádzaní na základe veku môžu byť za istých okolností prípustné, ak sú objektívne zdôvodnené legitímnym cieľom a ak sú prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa primerané a potrebné. Podpora hospodárskej, kultúrnej alebo sociálnej integrácie osôb patriacich do určitých vekových skupín by v tejto súvislosti mala predstavovať legitímny cieľ. Prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa, ako napr. ponuka priaznivejších podmienok prístupu pre osoby patriace do určitých vekových skupín, by mali byť primerané a nevyhnutné. Opatrenia súvisiace s vekom, ktorými sa osobám určitého veku poskytujú priaznivejšie podmienky, než sú dostupné ostatným, ako napríklad bezplatné alebo znížené poplatky za využívanie verejnej dopravy, múzeí alebo športových zariadení, sa preto pokladajú za zlučiteľné so zásadou nediskriminácie a nepredstavujú diskrimináciu.

- (15) Pri poskytovaní poisťovacích, bankových a iných finančných služieb sa na posúdenie individuálneho rizika a stanovenie poplatkov a poistného, ako aj vyplácaných požitkov a plnení používajú rizikové faktory týkajúce sa veku. Pri niektorých finančných službách nie je situácia osôb rôzneho veku na účely posúdenia rizika porovnateľná. Primerané rozdiely v zaobchádzaní na základe veku sa preto nepovažujú za diskrimináciu, ak je vek osoby rozhodujúcim faktorom na posúdenie rizika v súvislosti s danou službou a toto posúdenie je založené na poistnomatematických zásadách a relevantných a spoľahlivých štatistických údajoch. Vekové obmedzenia a vekové rozpätia pri poskytovaní finančných služieb môžu byť úmerné rozdielom v zaobchádzaní na základe veku, len ak sú stanovené primeraným spôsobom.
- (15a) Pri poskytovaní poisťovacích, bankových a iných finančných služieb sa na posúdenie individuálneho rizika a stanovenie poplatkov a poistného, ako aj vyplácaných požitkov a plnení používajú rizikové faktory súvisiace so zdravotným postihnutím a osobitne zdravotným stavom súvisiacim so zdravotným postihnutím. Pri niektorých finančných službách nie je situácia osôb so zdravotným postihnutím na účely posúdenia rizika porovnateľná so situáciou osôb bez zdravotného postihnutia. Primerané rozdiely v zaobchádzaní na základe zdravotného postihnutia preto nepredstavujú diskrimináciu, ak je zdravotný stav dotknutej osoby rozhodujúcim a skutočným kritériom pre posúdenie rizika v súvislosti s danou službou a toto posúdenie je založené na poistnomatematických zásadách a relevantných a spoľahlivých štatistických údajoch alebo relevantných a spoľahlivých medicínskych poznatkoch.
- (15b) Spotrebitelia, príslušné súdne orgány a orgány pre podávanie sťažností by mali mať právo, aby sa im na základe žiadosti poskytli informácie o dôvodoch rozdielneho zaobchádzania z dôvodu veku alebo zdravotného postihnutia v oblasti finančných služieb. Poskytnuté informácie by mali byť užitočné a zrozumiteľné verejnosti a objasňovať rozdiely medzi jednotlivými rizikami v dotknutej službe. Poskytovatelia finančných služieb by však nemali byť povinní sprístupniť citlivé obchodné údaje.

(16)

(17) Popri zákaze diskriminácie je dôležité, aby sa dodržiavali ostatné základné práva a slobody podľa Charty základných práv Európskej únie a Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, predovšetkým ochrana súkromného a rodinného života, sloboda náboženského vyznania, sloboda združovania, sloboda prejavu, sloboda tlače a právo na informácie. Touto smernicou by nemali byť dotknuté opatrenia stanovené vo vnútroštátnom práve, ktoré sú v demokratickej spoločnosti potrebné na zaistenie verejnej bezpečnosti, udržanie verejného poriadku, predchádzanie trestnej činnosti, ochranu zdravia a ochranu práv a slobôd iných.

(17-a) Touto smernicou sa nemení rozdelenie právomocí medzi Úniou a členskými štátmi, ako sa vymedzuje v zmluvách, vrátane oblasti vzdelávania a sociálnej ochrany. Nie sú ňou dotknuté ani základné úlohy a široké diskrečné právomoci členských štátov pri poskytovaní, obstarávaní a organizovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

(17a) Táto smernica sa vzťahuje na uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania, pokiaľ ide o prístup k sociálnej ochrane, prístup k vzdelávaniu a prístup k tovarom a službám a ich poskytovanie v rámci právomocí Únie. Pojem „prístup“ nezahŕňa určenie, či je daná osoba oprávnená byť prijímateľom sociálnej ochrany alebo vzdelávania podľa vnútroštátneho práva a praxe, pretože za organizáciu, financovanie a obsah svojich systémov sociálnej ochrany a vzdelávania a aj za vymedzenie toho, kto má nárok na sociálnu ochranu a vzdelávanie, sú zodpovedné členské štáty.

- (17b) Sociálna ochrana by v zmysle tejto smernice mala zahŕňať sociálne zabezpečenie vrátane dôchodkových systémov vyplývajúcich zo zákona, sociálnu pomoc, sociálne bývanie a zdravotnú starostlivosť. Táto smernica by sa preto mala uplatňovať v súvislosti s právami a dávkami, ktoré sa odvodili od všeobecných alebo osobitných systémov sociálneho zabezpečenia, sociálnej pomoci a zdravotnej starostlivosti, ktoré vyplývajú zo zákona alebo ich poskytuje priamo štát alebo súkromný subjekt, ak je poskytovanie dávok týmto subjektom financované štátom. V tejto súvislosti by sa smernica mala uplatňovať na peňažné dávky, vecné dávky a služby bez ohľadu na to, či sú dotknuté systémy príspevkové. Uvedené systémy zahŕňajú napríklad oblasti sociálneho zabezpečenia vymedzené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004¹⁸, ako aj systémy poskytujúce dávky alebo služby priznané z dôvodov súvisiacich s nedostatkom finančných prostriedkov alebo s rizikom sociálneho vylúčenia. Táto smernica by sa mala vzťahovať aj na všetky doplnkové dôchodkové systémy vyplývajúce zo zákona.
- (17c)
- (17d)
- (17e)
- (17f) Do výlučnej právomoci členských štátov týkajúcej sa organizácie ich systémov sociálnej ochrany patria právomoci vytvoriť, financovať a riadiť takéto systémy a súvisiace inštitúcie, ako aj právomoc určiť podstatu, výšku, výpočet a trvanie dávok a služieb a stanoviť podmienky nároku na ne, ako aj upraviť tieto podmienky s cieľom zaistiť udržateľnosť verejných financií. Členské štáty si napríklad ponechávajú možnosť vyhradiť určité dávky a služby určitým vekovým skupinám alebo osobám so zdravotným postihnutím.

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 30.4.2004, s. 1).

- (17g) Výlučná právomoc členských štátov týkajúca sa organizácie ich systémov vzdelávania a obsahu vzdelávania a vzdelávacích činností vrátane poskytovania vzdelávania osobám s osobitnými potrebami zahŕňa právomoci vytvoriť, financovať a riadiť vzdelávacie inštitúcie, vypracovať učebné plány a rozvíjať ďalšie vzdelávacie činnosti, vymedziť postupy skúšania a stanoviť podmienky nároku, ako napríklad vekových obmedzení, pokiaľ ide o nárok na školské vzdelávanie, štipendiá alebo kurzy. Osobitne si členské štáty ponechávajú možnosť stanoviť vekové obmedzenia v oblasti vzdelávania.
- (17ga) Všetky osoby, či už fyzické alebo právnické, požívajú zmluvnú slobodu vrátane slobody vybrať si zmluvného partnera na transakciu. Pokiaľ sa výber partnera nezakladá na náboženskom vyznaní alebo viere, veku, zdravotnom postihnutí alebo sexuálnej orientácii takej osoby, táto smernica by sa nemala dotýkať slobody danej osoby vybrať si zmluvného partnera. Zákaz diskriminácie z týchto dôvodov by sa mal vzťahovať na osoby poskytujúce tovar a služby v rámci Únie, ktoré sú prístupné verejnosti a ktoré sa ponúkajú mimo oblasti súkromného a rodinného života, a na transakcie vykonané v tejto súvislosti.
- (17h) Táto smernica sa neuplatňuje na otázky rodinného práva vrátane rodinného stavu a osvojenia ani na právne predpisy o reprodukčných právach. Nie je ňou dotknutá ani sekulárna povaha štátu, štátnych inštitúcií alebo orgánov, či vzdelávania.
- (17i)
- (18)
- (19) Podľa článku 17 ZFEÚ Únia rešpektuje právne postavenie cirkví a náboženských združení alebo spoločenstiev upravené vnútroštátnym právom členských štátov a nezasahuje doň a rovnako rešpektuje postavenie filozofických a nekonfesných organizácií.

- (19a) Osoby so zdravotným postihnutím zahŕňajú osoby s dlhodobými telesnými, mentálnymi, intelektuálnymi alebo zmyslovými postihnutiami, ktoré v súčinnosti s rôznymi prekážkami môžu brániť ich plnému a účinnému zapojeniu do života spoločnosti na základe rovnosti s ostatnými. Pojem „dlhodobé“ by sa mal v súvislosti s pojmom zdravotné postihnutie vnímať na základe judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, a najmä rozsudku vo veci C-395/15.
- (19ab) Zásada dostupnosti je ustanovená v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V dohovore sa v tejto súvislosti ustanovuje, že s cieľom umožniť osobám so zdravotným postihnutím, aby mohli žiť nezávislým spôsobom života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života, členské štáty ako zmluvné strany prijímú primerané opatrenia, ktoré zabezpečia osobám so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými prístup k fyzickému prostrediu, doprave, informáciám a ku komunikácii vrátane informačných a komunikačných technológií a systémov, ako aj k ďalším prostriedkom a službám dostupným alebo poskytovaným verejnosti.
- (19b) Opatrenia umožňujúce osobám so zdravotným postihnutím na základe rovnosti prístup k oblastiam, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní úplnej rovnosti v praxi. Takéto opatrenia by mali pozostávať z identifikácie prekážok a bariér v dostupnosti a ich odstránenia, ako aj zo zamedzovania vzniku nových prekážok a bariér. Opatrenia na zabezpečenie dostupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím by nemali predstavovať neúmerné zaťaženie. Dostupnosť by sa mala považovať za dosiahnutú v primeranej miere, ak osoby so zdravotným postihnutím môžu skutočne a za rovnakých podmienok v porovnaní s ostatnými mať prístup k službám, ktoré sa majú poskytovať alebo ponúkať verejnosti v určitých budovách, zariadeniach, v rámci dopravných služieb a infraštruktúry, aj keď dané osoby nemajú prístup k celej dotknutej budove, zariadeniu alebo infraštruktúre.
- (19c) Takéto opatrenia by mali byť zamerané na dosiahnutie dostupnosti, a to aj v súvislosti s fyzickým prostredím, dopravou, informačnými a komunikačnými technológiami a systémami a službami v rámci rozsahu pôsobnosti tejto smernice. Skutočnosť, že nie vždy je možné zabezpečiť prístup, ktorý by bol rovnocenný s prístupom pre ostatné osoby, sa nemožno dovolávať ako dôvodu pre neprijatie všetkých opatrení na čo najväčšie zvýšenie dostupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím.

- (19d) Dostupnosť je možné zlepšiť rôznymi prostriedkami, a to aj uplatňovaním zásady „univerzálneho dizajnu“. Podľa Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím „univerzálny dizajn“ znamená navrhovanie výrobkov, zariadení, programov a služieb tak, aby ich mohli využívať v najväčšej možnej miere všetci ľudia bez nutnosti úprav alebo špeciálneho dizajnu. „Univerzálny dizajn“ by nemal vylučovať asistenčné zariadenia pre určité skupiny osôb so zdravotným postihnutím, ak je to potrebné¹⁹. Členské štáty by mali uskutočňovať alebo podporovať výskum a vývoj univerzálne navrhnutých tovarov a služieb patriacich do rozsahu pôsobnosti tejto smernice s cieľom vyhovieť osobitným potrebám osôb so zdravotným postihnutím a čo najviac pritom znížiť potrebu úprav a náklady, ako aj podporovať dostupnosť a využívanie týchto tovarov a služieb. Členské štáty by tiež mali presadzovať univerzálny dizajn pri vypracúvaní noriem a usmernení, aby sa postupne zaistila dostupnosť tovarov a služieb.
- (19e) Keď sú dodržané právne predpisy Únie, ktorými sa stanovujú podrobné normy alebo špecifikácie týkajúce sa dostupnosti alebo primeraného prispôsobenia určitých tovarov alebo služieb, požiadavky tejto smernice týkajúce sa dostupnosti alebo primeraného prispôsobenia sa považujú za splnené.

¹⁹ Článok 2 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

- (20) V právnych predpisoch Únie sa už podrobné normy alebo špecifikácie týkajúce sa dostupnosti ustanovujú v niektorých oblastiach. Takéto špecifikácie alebo normy sa ustanovujú okrem iného v nariadení Komisie (EÚ) č. 1300/2014²⁰, nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 181/2011²¹, nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006²² a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007²³. V právnych predpisoch Únie sa už taktiež ustanovujú právne požiadavky na zabezpečenie dostupnosti bez stanovenia špecifikácií alebo noriem tejto požiadavky. Takéto právne požiadavky sa stanovujú okrem iného v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013²⁴ a v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ²⁵. Napríklad v článku 7 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 sa vyžaduje, aby dostupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím bola jedným z kritérií, ktoré je potrebné dodržiavať pri vymedzovaní operácií spolufinancovaných fondmi.

²⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1300/2014 z 18. novembra 2014 o technických špecifikáciách interoperability týkajúcich sa prístupnosti železničného systému Únie pre osoby so zdravotným postihnutím a osoby so zníženou pohyblivosťou.

²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 181/2011 zo 16. februára 2011 o právach cestujúcich v autobusovej a autokarovej doprave a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 2006/2004.

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 z 5. júla 2006 o právach zdravotne postihnutých osôb a osôb so zníženou pohyblivosťou v leteckej doprave (Ú. v. EÚ L 204, 26.7.2006, s. 1).

²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 z 23. októbra 2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave (Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 14).

²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

²⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES.

- (20-aa) Členské štáty sa nabádajú, aby prijali inovačné opatrenia na zabezpečenie dostupnosti kultúrnej infraštruktúry a kultúrnych podujatí pre osoby so zdravotným postihnutím, pričom Rada zdôraznila potrebu takýchto opatrení vo svojom uznesení z 5. mája 2003 o rovnakých príležitostiach v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy pre žiakov a študentov so zdravotným postihnutím.²⁶ Takéto opatrenia sa môžu inšpirovať zásadou univerzálneho dizajnu a najlepšími postupmi členských štátov.
- (20-a) Popri všeobecných anticipačných opatreniach na zabezpečenie dostupnosti dôležitú úlohu pri zabezpečení úplnej rovnosti osôb so zdravotným postihnutím v praxi v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, zohrávajú aj opatrenia na zabezpečenie primeraného prispôsobenia v konkrétnych prípadoch. V rámci dlhodobého zmluvného alebo iného vzťahu medzi poskytovateľom a osobou so zdravotným postihnutím by sa štrukturálna úprava priestorov alebo vybavenia mohla považovať za primerané prispôsobenie. Primerané prispôsobenie môže zahŕňať usporiadanie alebo zmenu zvyčajných politík, postupov a praxe poskytovateľa, úpravu podmienok prístupu a poskytnutie konkrétnej pomoci, zohľadňujúc konkrétne potreby osôb so zdravotným postihnutím, s cieľom dosiahnuť rovnaký výsledok. Opatrenia na zabezpečenie primeraného prispôsobenia by nemali predstavovať nadmerné zaťaženie.
- (20-b) Členské štáty sa nabádajú, aby vypracovali a realizovali inovačné opatrenia na zabezpečenie primeraného prispôsobenia.
- (20aa) Pri poskytovaní bývania by sa od poskytovateľa nemalo na účely dosiahnutia súladu s ustanoveniami tejto smernice o primeranom prispôsobení požadovať vykonanie štrukturálnej úpravy priestorov alebo úhrada nákladov na takúto úpravu. Poskytovateľ by však mal v súlade s vnútroštátnym právom a praxou takúto úpravu akceptovať, ak je financovaná z iných zdrojov a nepredstavuje neúmerné zaťaženie iného druhu.
- (20ab) Povinnosť zabezpečiť primerané prispôsobenie za predpokladu, že tým nevznikne neúmerné zaťaženie, je ustanovená v smernici 2000/78/ES a v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V uvedenom dohovore sa ustanovuje aj zásada dostupnosti.

²⁶ Ú. v. EÚ C 134, 7.6.2003, s. 6.

- (20b) Pri posudzovaní toho, či opatrenia na zabezpečenie dostupnosti alebo primeraného prispôsobenia nepredstavujú neúmerné zaťaženie, by sa malo prihliadať na niekoľko faktorov, okrem iného na veľkosť, zdroje a povahu organizácie alebo podniku, ako aj na odhadované náklady na takéto opatrenia alebo (technickú a/alebo ekonomickú) životnosť infraštruktúr a predmetov, ktoré sa používajú na poskytovanie služby. Okrem toho by mohlo k neúmernému zaťaženiu dochádzať najmä vtedy, ak by na zabezpečenie prístupu k hnutelnej a nehnuteľnej veci, ktorá je chránená vnútroštátnymi predpismi na základe svojej historickej, kultúrnej, umeleckej alebo architektonickej hodnoty, bolo potrebné vykonať rozsiahle štrukturálne úpravy.
- (20c)
- (21) Zákaz diskriminácie by sa nemal dotknúť zachovania alebo prijatia opatrení zo strany členských štátov, ktorých účelom je predchádzať nevýhodám alebo kompenzovať nevýhody týkajúce sa skupiny osôb určitého náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie alebo ktorú charakterizuje kombinácia týchto osobitných dôvodov diskriminácie. Takéto opatrenia môžu zahŕňať poskytovanie podpory organizáciám osôb určitého náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie alebo organizáciám zameraným na takéto osoby, ak ich hlavným cieľom je podpora hospodárskej, kultúrnej alebo sociálnej integrácie týchto osôb alebo vyhovieť ich osobitným potrebám.
- (22) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne požiadavky, a tým sa členským štátom dáva možnosť prijať alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia. Vykonávanie tejto smernice by sa nemalo použiť ako odôvodnenie na akékoľvek zhoršenie už existujúceho stavu v jednotlivých členských štátoch.
- (23) Osoby, ktoré boli diskriminované z dôvodu svojho náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, by mali mať k dispozícii primerané prostriedky právnej ochrany. V záujme zabezpečenia účinnejšej úrovne ochrany by združenia, organizácie a iné právne subjekty mali byť oprávnené zúčastňovať sa na konaní, aj v mene akejkolvek obete alebo na jej podporu, bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne procesné predpisy týkajúce sa zastupovania a obhajoby na súdoch.

- (24) Pravidlá o dôkaznom bremene sa musia prispôbiť, ak ide o prípad diskriminácie *prima facie*, a aby sa účinne uplatňovala zásada rovnakého zaobchádzania, je potrebné presunúť dôkazné bremeno na žalovaného, keď sa predložia dôkazy o takejto diskriminácii. Nie je však na žalovanom, aby dokazoval, že žalobca vyznáva určité náboženstvo alebo vieru alebo má určité zdravotné postihnutie, určitý vek alebo určitú sexuálnu orientáciu.
- (25) Účinné vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania si vyžaduje primeranú súdnu ochranu pred viktimizáciou.
- (26) Rada vo svojom uznesení o nadviazaní na Európsky rok rovnakých príležitostí pre všetkých (2007) vyzvala na plnú účasť občianskej spoločnosti vrátane organizácií zastupujúcich osoby ohrozené rizikom diskriminácie, sociálnych partnerov a zainteresovaných strán na tvorbe politík a programov zameraných na predchádzanie diskriminácii a podporu rovnosti a rovnakých príležitostí na európskej aj vnútroštátnej úrovni.
- (27) Zo skúseností pri uplatňovaní smerníc 2000/43/ES, 2004/113/ES a 2006/54/ES vyplýva, že ochrana pred diskrimináciou na základe dôvodov, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, by sa posilnila, ak by v každom členskom štáte existoval orgán alebo orgány s právomocou analyzovať príslušné problémy, skúmať možné riešenia a poskytovať obetiam diskriminácie konkrétnu pomoc. V súlade s cieľom rozšíriť mieru a formu ochrany pred diskrimináciou z dôvodu pohlavia a rasového alebo etnického pôvodu na dôvody, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, by do pôsobnosti takéhoto orgánu alebo takýchto orgánov mali patriť aj oblasti, na ktoré sa vzťahuje smernica 2000/78/ES.

- (28) Členské štáty by mali podporovať zber údajov o rovnakom zaobchádzaní a diskriminácii, a to najmä s cieľom monitorovať a vyhodnotiť účinnosť opatrení, ktoré sa prijali na dosiahnutie súladu s touto smernicou. Členské štáty môžu na tento účel napríklad stanoviť východiskové hodnoty alebo merateľné ciele alebo môžu zbierať kvalitatívne a/alebo kvantitatívne údaje. Na účely tejto smernice by údaje o rovnakom zaobchádzaní a diskriminácii mali zahŕňať akékoľvek informácie, ktoré sú užitočné a relevantné na opísanie a analýzu situácie, pokiaľ ide o rovnosť, v tom zmysle, že naznačujú existenciu a/alebo rozsah diskriminácie a/alebo rovnosti. Zozbierané údaje môžu zahŕňať základné údaje, ako sú napríklad demografické a socio-ekonomické údaje, údaje o materiálnych alebo prežívaných nerovnostiach, alebo údaje, ktoré umožňujú posúdenie súčasných politík²⁷, alebo údaje založené na ukazovateľoch ľudských práv. Údaje by sa mali zbierať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou a v súlade s uplatniteľným právom Únie, najmä tým, ktorým sa riadi ochrana osobných údajov.
- (29) Členské štáty by mali zaviesť účinné, primerané a odradzujúce sankcie pre prípady porušenia povinností vyplývajúcich z tejto smernice.
- (30) Keďže cieľ tejto smernice, konkrétne zabezpečenie spoločnej úrovne ochrany pred diskrimináciou vo všetkých členských štátoch, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov navrhovanej činnosti ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ZEÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.
- (31) V súlade s bodom 34 Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva sa členské štáty vyzývajú, aby vo vlastnom záujme a v záujme Únie vypracovali a zverejnili tabuľky, ktoré budú čo najlepšie vyjadrovať vzájomný vzťah medzi touto smernicou a opatreniami na jej transpozíciu,

PRIJALA TÚTO SMERNICU:

²⁷ Pozri revidované znenie Európskej príručky o údajoch o rovnosti z roku 2016: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54849

KAPITOLA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Účel

V tejto smernici sa ustanovuje rámec pre boj proti diskriminácii z dôvodu náboženského vyznania alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie alebo z kombinácie dôvodov s cieľom zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle článku 3 a ďalej sa ňou podporuje táto zásada v oblasti zamestnaní a povolání, ako sa ustanovuje v smernici 2000/78/ES.

Článok 2

Pojem diskriminácie

1. Na účely tejto smernice sa pod pojmom „zásada rovnakého zaobchádzania“ rozumie, že nesmie existovať žiadna diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1.
- 1a. Na účely tejto smernice je diskrimináciou:
 - (i) priama diskriminácia;
 - (ii) nepriama diskriminácia;
 - (iii) obťažovanie;
 - (iv) odvodená priama diskriminácia a obťažovanie;
 - (v) odmietnutie primeraného prispôsobenia pre osoby so zdravotným postihnutím; a
 - (vi) pokyn diskriminovať osoby z ktoréhokoľvek dôvodu uvedeného v článku 1.

2. Na účely odseku 1 platia tieto vymedzenia pojmov:

- a) o priamu diskrimináciu ide, ak sa z jedného z dôvodov uvedených v článku 1 alebo z kombinácie dôvodov zaobchádza s jednou osobou nepriaznivejšie, ako sa v porovnateľnej situácii zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa zaobchádzalo s inou osobou;
- b) o nepriamu diskrimináciu z jedného z dôvodov uvedených v článku 1 alebo z kombinácie dôvodov ide, ak by v dôsledku navonok neutrálneho ustanovenia, kritéria alebo praxe alebo ich kombinácie bola znevýhodnená osoba určitého náboženského vyznania alebo viery, s určitým zdravotným postihnutím, určitého veku a/alebo určitej sexuálnej orientácie v porovnaní s inými osobami v prípade, že uvedené ustanovenie, kritérium alebo prax nie je objektívne zdôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na jeho dosiahnutie sú primerané a potrebné;
- c) o obťažovanie ide, ak k nežiaducemu správaniu súvisiacemu s jedným z dôvodov uvedených v článku 1 alebo s kombináciou dôvodov dochádza s cieľom alebo účinkom narušenia dôstojnosti osoby a vytvorenia zastrašujúceho, nepriateľského, ponižujúceho, zneuct'ujúceho alebo urážlivého prostredia. V tejto súvislosti možno pojem obťažovania vymedziť v súlade s vnútroštátnym právom a praxou členských štátov;
- d) o odvodenú diskrimináciu ide, ak sa osoba diskriminuje z jedného z dôvodov uvedených v článku 1 alebo z kombinácie dôvodov na základe jej vzťahu alebo údajného vzťahu s osobami určitého náboženského vyznania alebo viery, osobami so zdravotným postihnutím, osobami určitého veku a/alebo osobami určitej sexuálnej orientácie.
- e) o odmietnutie primeraného prispôsobenia pre osoby so zdravotným postihnutím ide, ak sa nedodržia ustanovenia článku 4a tejto smernice;

3-a(nový) O diskrimináciu z kombinácie dôvodov ide vtedy, ak sa diskriminácia zakladá na akejkol'vek kombinácii dôvodov uvedených v článku 1 tejto smernice.

K diskriminácii z kombinácie dôvodov môže dochádzať na základe ktorejkoľvek z týchto kombinácií, a to aj vtedy, keď by jeden alebo viaceré z týchto dôvodov samostatne k diskriminácii neviedli.

3.

4.

5.

6. Bez ohľadu na odseky 1, 1a a 2 sa rozdiely v zaobchádzaní na základe veku nepovažujú za diskrimináciu, ak sú objektívne zdôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a potrebné.

Podpora hospodárskej, kultúrnej alebo sociálnej integrácie osôb patriacich do určitých vekových skupín predstavuje legitímny cieľ podľa prvého pododseku.

6-a. Zvýhodnené ceny, poplatky alebo sadzby za akýkoľvek tovar alebo službu, ktoré sa ponúkajú alebo poskytujú osobám určitej vekovej skupiny alebo vo vzťahu k nim, sa na účely tejto smernice nepovažujú za diskriminačné.

6a. Bez ohľadu na odseky 1, 1a a 2 rozdielne zaobchádzanie, ktoré predstavujú priaznivejšie ustanovenia pre osoby so zdravotným postihnutím, pokiaľ ide o podmienky prístupu k oblastiam stanoveným v článku 3, ktoré sú prijaté s cieľom podporovať ich ekonomické, kultúrne alebo sociálne začlenenie alebo vyhovieť ich osobitným potrebám, sa na účely tejto smernice nepovažuje za diskrimináciu.

7. V oblasti poskytovania finančných služieb

- a) primerané rozdiely v zaobchádzaní na základe veku sa na účely tejto smernice nepovažujú za diskrimináciu, ak je vek rozhodujúcim faktorom na posúdenie rizika v súvislosti s danou službou a toto posúdenie je založené na poistnomatematických zásadách a relevantných a spoľahlivých štatistických údajoch,
- b) primerané rozdiely v zaobchádzaní na základe zdravotného postihnutia sa na účely tejto smernice nepovažujú za diskrimináciu, ak je zdravotný stav dotknutej osoby rozhodujúcim a skutočným faktorom na posúdenie rizika v súvislosti s danou službou a toto posúdenie je založené na poistnomatematických zásadách a relevantných a spoľahlivých štatistických údajoch alebo relevantných a spoľahlivých medicínskych poznatkoch.

Poskytovatelia finančných služieb, ktorí sa rozhodnú uplatňovať primerané rozdiely v zaobchádzaní na základe veku alebo zdravotného postihnutia, poskytnú spotrebiteľom, justičným orgánom a orgánom pre podávanie sťažností na základe ich žiadosti informácie objasňujúce takéto rozdiely v zaobchádzaní.

8. Touto smernicou nie sú dotknuté opatrenia stanovené vo vnútroštátnom práve, ktoré sú v demokratickej spoločnosti potrebné na zaistenie verejnej bezpečnosti, udržanie verejného poriadku a predchádzanie trestnej činnosti, ochranu maloletých, ochranu zdravia a bezpečnosti a ochranu práv a slobôd iných vrátane slobody prejavu a slobody tlače. Touto smernicou sa neobmedzujú právomoci členských štátov a nerozširujú právomoci Únie v oblastiach uvedených v tomto odseku.

Článok 3

Rozsah pôsobnosti

1. Zákaz diskriminácie sa v rámci právomocí prenesených na Európsku úniu a v rámci obmedzení stanovených v odseku 2 vzťahuje na všetky osoby z verejného i súkromného sektora vrátane verejných subjektov, pokiaľ ide o:

- a) prístup k sociálnej ochrane, pokiaľ súvisí so sociálnym zabezpečením vrátane doplnkových dôchodkových systémov vyplývajúcich zo zákona a so sociálnou pomocou, sociálnym bývaním a zdravotnou starostlivosťou.

Prístup podľa tohto písmena zahŕňa proces vyhľadávania informácií, podávania žiadostí a registrácie, ako aj samotné poskytovanie opatrení sociálnej ochrany;

b)

- c) prístup k vzdelávaniu.

Prístup podľa tohto písmena zahŕňa proces vyhľadávania informácií, podávania žiadostí a registrácie, ako aj samotné prijatie a účasť na vzdelávacích činnostiach;

- (d) prístup k tovaru a iným službám vrátane bývania, ktoré sú k dispozícii verejnosti a ponúkajú sa mimo kontextu súkromného a rodinného života, a ich poskytovanie.

Prístup podľa tohto písmena zahŕňa proces vyhľadávania informácií, podávania žiadostí, registrácie, objednávanie, rezervácie, prenájmu a kúpy, ako aj samotné poskytovanie a využívanie daných tovarov a služieb.

2. Táto smernica sa neuplatňuje na:

- a) otázky rodinného práva vrátane rodinného stavu a adopcie, ani na právne predpisy týkajúce sa reprodukčných práv;
- b) organizáciu a financovanie systémov sociálnej ochrany členských štátov vrátane vytvorenia a riadenia takýchto systémov a súvisiacich inštitúcií a tiež vrátane podstaty, výšky, výpočtu a trvania dávok a služieb a podmienok oprávnenosti na ne, ako napríklad vekových obmedzení pre isté dávky;
- c)
- d) organizáciu a financovanie systémov vzdelávania členských štátov vrátane zriadenia a riadenia vzdelávacích inštitúcií, obsahu vzdelávania a vzdelávacích činností, vypracúvania učebných plánov, určovania postupov pre skúšky a podmienok oprávnenosti, ako napríklad stanovenia vekových obmedzení pre školské vzdelávanie, štipendií alebo kurzy;

- e) rozdiely v zaobchádzaní na základe náboženského vyznania alebo viery, pokiaľ ide o podmienky prijatia do vzdelávacích inštitúcií, ktorých charakter je založený na náboženskom vyznaní alebo viere, v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, tradíciami a praxou.

3.

- 3a. Touto smernicou nie sú dotknuté vnútroštátne opatrenia povoľujúce alebo zakazujúce nosenie náboženských symbolov, ani sa ňou neobmedzujú výlučné právomoci členských štátov v týchto otázkach.

- 4. Touto smernicou nie sú dotknuté vnútroštátne právne predpisy zabezpečujúce sekulárnu povahu štátu, štátnych inštitúcií alebo orgánov, či vzdelávania, alebo týkajúce sa postavenia a činnosti cirkví a iných organizácií založených na náboženskom vyznaní alebo viere, ani sa ňou neobmedzujú výlučné právomoci členských štátov v týchto otázkach.

- 5. Táto smernica sa nevzťahuje na rozdiely v zaobchádzaní z dôvodov štátnej príslušnosti a nie sú ňou dotknuté právne predpisy a podmienky, ktoré sa vzťahujú na vstup štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti na územie členských štátov a pobyt na ňom ani na akékoľvek zaobchádzanie s nimi v súvislosti s právnym postavením dotknutých príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti.

Článok 4

Dostupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím

- 1. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia potrebné na to, aby sa v oblastiach stanovených v článku 3 zabezpečila pre osoby so zdravotným postihnutím dostupnosť, a to na základe rovnosti s ostatnými osobami. Tieto opatrenia by však nemali predstavovať neúmerné zaťaženie.
- 1a. Dostupnosť zahŕňa všeobecné anticipačné opatrenia na zabezpečenie účinného uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania v prípade osôb so zdravotným postihnutím v oblastiach ustanovených v článku 3.

2. Opatrenia uvedené v odsekoch 1 a 1a tohto článku by mali pozostávať z identifikácie prekážok a bariér v dostupnosti a ich odstránenia, ako aj zo zamedzovania vzniku nových prekážok a bariér v oblastiach, na ktoré sa táto smernica vzťahuje.
- 3.
- 4.
- 5.
6. Odseky 1, 1a a 2 tohto článku sa uplatňujú na bývanie, len pokiaľ ide o spoločné priestory budov s viac ako jednou bytovou jednotkou. Týmto odsekom nie je dotknutý článok 4 ods. 7 ani článok 4a.
7. Členské štáty postupne prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby pre osoby so zdravotným postihnutím bolo dostupné bývanie v dostatočnom rozsahu.
8. Členské štáty budú uskutočňovať alebo podporovať výskum a vývoj univerzálne navrhnutých tovarov a služieb v súlade s vnútroštátnymi osobitosťami a podmienkami.
9. Keď sú dodržané právne predpisy Únie, ktorými sa stanovujú podrobné normy alebo špecifikácie týkajúce sa dostupnosti určitých tovarov alebo služieb, ustanovenia tohto článku sa považujú za dodržané.

Článok 4a

Primerané prispôsobenie pre osoby so zdravotným postihnutím

1. V záujme zaručenia toho, aby sa v prípade osôb so zdravotným postihnutím dodržiavala zásada rovnakého zaobchádzania, sa v oblastiach stanovených v článku 3 zabezpečí primerané prispôsobenie.
2. Na účely odseku 1 primerané prispôsobenie znamená potrebné a vhodné úpravy a uspořádania, ktoré nepredstavujú neúmerné zaťaženie a ktoré sú potrebné v konkrétnom prípade, aby sa vyhovel osobitným potrebám osoby so zdravotným postihnutím a umožnil sa jej prístup k dotknutému konkrétnemu opatreniu sociálnej ochrany, vzdelávacej činnosti, tovaru alebo službe za rovnakých podmienok ako ostatným osobám.

3. Pri poskytovaní bývania sa podľa odsekov 1 a 2 od poskytovateľa nepožaduje, aby vykonal štrukturálnu úpravu priestorov alebo aby za túto úpravu platil. Poskytovateľ by však mal v súlade s vnútroštátnym právom a praxou takúto úpravu akceptovať, ak je financovaná z iných zdrojov a nepredstavuje neúmerne zaťaženie.
4. Keď sú dodržané právne predpisy Únie, ktorými sa stanovujú podrobné normy alebo špecifikácie týkajúce sa primeraného prispôsobenia určitých tovarov alebo služieb, ustanovenia tohto článku sa považujú za dodržané.

Článok 4b

Ustanovenia spoločné pre dostupnosť a primerané prispôsobenie

1. Na posúdenie, či by opatrenia potrebné na dodržanie článkov 4 a 4a predstavovali neúmerne zaťaženie, sa zohľadnia najmä tieto faktory:
 - a) veľkosť, zdroje, povaha a čistý obrat a zisk organizácie alebo podniku;
 - aa) negatívny vplyv skutočnosti, že sa neprijalo primerané a nevyhnutné opatrenie, na osobu so zdravotným postihnutím, napríklad obmedzený alebo odopretý prístup k tovaru a službám alebo k službám a dávkam v oblasti sociálnej ochrany a vzdelávania, ktoré sú pre osobu so zdravotným postihnutím nevyhnutné;
 - b) odhadované náklady na primerané a nevyhnutné opatrenie;
 - c) odhadovaný úžitok pre osoby so zdravotným postihnutím vo všeobecnosti, pričom sa zohľadní intenzita a doba využívania príslušného tovaru a služieb a intenzita a trvanie vzťahu s predajcom alebo poskytovateľom;
 - ca) výška verejných finančných prostriedkov, ktoré má organizácia alebo podnik k dispozícii na prijatie primeraného a nevyhnutného opatrenia;
 - d) životnosť infraštruktúr a predmetov, ktoré sa používajú na poskytovanie služby;²⁸
 - e) historická, kultúrna, umelecká alebo architektonická hodnota dotknutej hnutelnej alebo nehnuteľnej veci a
 - f) bezpečnosť a uskutočniteľnosť dotknutých opatrení.

²⁸ Toto kritérium môže byť vhodné len v súvislosti s dostupnosťou.

Toto zaťaženie sa nepovažuje za neúmerne, ak ho dotknutý členský štát dostatočne kompenzuje opatreniami, ktoré existujú v rámci jeho politiky týkajúcej sa osôb so zdravotným postihnutím.

2.

3.

Článok 5

Pozitívne opatrenia

1. S cieľom zabezpečiť úplnú rovnosť v praxi zásada rovnakého zaobchádzania nebráni žiadnemu členskému štátu zachovať alebo prijať osobitné opatrenia na predchádzanie nevýhodám súvisiacim s náboženským vyznaním alebo vierou, zdravotným postihnutím, vekom alebo sexuálnou orientáciou a na ich kompenzáciu.

Článok 6

Minimálne požiadavky

1. Členské štáty môžu prijať alebo zachovať ustanovenia, ktoré sú pre ochranu zásady rovnakého zaobchádzania priaznivejšie ako ustanovenia tejto smernice.
2. Vykonávanie tejto smernice za žiadnych okolností nie je dôvodom na zníženie úrovne ochrany pred diskrimináciou, ktorú členské štáty už poskytujú v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto smernica.

KAPITOLA II

PROSTRIEDKY NÁPRAVY A PRESADZOVANIE PRÁVA

Článok 7

Ochrana práv

1. Členské štáty zabezpečia, aby súdne a/alebo správne konania na presadzovanie povinností podľa tejto smernice vrátane prípadného zmierovacieho konania boli dostupné všetkým osobám, ktoré sa domnievajú, že boli poškodené, lebo sa na ne neuplatňovala zásada rovnakého zaobchádzania, a to aj vtedy, ak sa vzťah, v ktorom údajne došlo k diskriminácii, skončil.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa združenia, organizácie alebo iné právne subjekty, ktoré majú v súlade s kritériami stanovenými v ich vnútroštátnom práve oprávnený záujem zabezpečiť dodržiavanie ustanovení tejto smernice, mohli zúčastňovať buď v mene navrhovateľa alebo na jeho podporu s jeho súhlasom na každom súdnom a/alebo správnom konaní stanovenom na vymáhanie povinností podľa tejto smernice.
3. Odsekmi 1 a 2 nie sú dotknuté vnútroštátne pravidlá vzťahujúce sa na lehoty na podanie návrhu v súvislosti so zásadou rovnakého zaobchádzania.

Článok 8

Dôkazné bremeno

1. Členské štáty prijímú v súlade so svojimi vnútroštátnymi súdnymi systémami nevyhnutné opatrenia, aby prislúchalo odporcovi preukázať, že nedošlo k porušeniu zákazu diskriminácie, keď sa osoba domnieva, že bola poškodená nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, a uvedie súdu alebo inému príslušnému orgánu skutočnosti nasvedčujúce tomu, že nedošlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii.

2. Odsek 1 nebráni členským štátom, aby zaviedli pravidlá dokazovania, ktoré sú pre žalobcov výhodnejšie.
3. Odsek 1 sa nevzťahuje na trestné konanie.
4. Členské štáty môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať odsek 1 na konania, v ktorých zisťovanie skutkových okolností prislúcha súdu alebo inému príslušnému orgánu.
5. Odseky 1, 2, 3 a 4 tohto článku sa uplatňujú aj na všetky konania, ktoré sa začali podľa článku 7 ods. 2.

Článok 9

Viktimizácia

Členské štáty zavedú v rámci svojich vnútroštátnych právnych systémov také opatrenia, ktoré sú potrebné na ochranu jednotlivcov pred akýmkoľvek nepriaznivým zaobchádzaním alebo nepriaznivými následkami, ktoré sú reakciou na sťažnosť alebo konanie zamerané na presadenie dodržania zásady rovnakého zaobchádzania.

Článok 10

Šírenie informácií

Členské štáty zabezpečia, aby boli o ustanoveniach prijatých podľa tejto smernice, ako aj o príslušných už platných ustanoveniach vhodnými prostriedkami informované dotknuté osoby na celom ich území.

Článok 11

Dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami

Členské štáty s cieľom podporiť zásadu rovnakého zaobchádzania vyzvú k dialógu príslušné zainteresované strany, ktoré majú v súlade s príslušným vnútroštátnym právom a praxou oprávnený záujem podieľať sa na boji proti diskriminácii z dôvodov, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, a v nej ustanovených oblastiach.

Článok 12

Orgány na podporu rovnakého zaobchádzania

1. Členské štáty určia orgán alebo orgány na podporu rovnakého zaobchádzania so všetkými osobami bez ohľadu na ich náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu. Tieto orgány môžu byť súčasťou agentúr poverených na vnútroštátnej úrovni ochranou ľudských práv alebo ochranou práv osôb.
2. Členské štáty zabezpečia, aby právomoci týchto orgánov zahŕňali:
 - a) bez toho, aby boli dotknuté práva obetí a združení, organizácií alebo iných právnych subjektov, ktoré sú uvedené v článku 7 ods. 2, poskytovanie nezávislej pomoci obetiam diskriminácie pri podávaní sťažností týkajúcich sa diskriminácie,
 - b) vykonávanie nezávislých prieskumov týkajúcich sa diskriminácie a
 - c) uverejňovanie nezávislých správ a vydávanie odporúčaní k akejkoľvek otázke, ktorá sa týka takejto diskriminácie.
3. Členské štáty tiež zabezpečia, aby právomoci orgánu alebo orgánov uvedených v odseku 1 zahŕňali tak oblasti, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, ako aj oblasti, na ktoré sa vzťahuje smernica 2000/78/ES.

KAPITOLA III

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 13

Dodržiavanie

Členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby sa dodržiavala zásada rovnakého zaobchádzania v rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a najmä:

- a) aby sa zrušili všetky zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania;
- b) aby sa vyhlásili alebo mohli vyhlásiť za neplatné všetky zmluvné ustanovenia, vnútropodnikové pravidlá a pravidlá, ktorými sa spravujú ziskové alebo neziskové združenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, alebo aby sa takéto ustanovenia a pravidlá zmenili.

Článok 14

Sankcie

Členské štáty ustanovia pravidlá, pokiaľ ide o sankcie uplatniteľné pri porušení vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa tejto smernice, a prijímú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie ich uplatňovania. Sankcie môžu pozostávať zo zaplatenia náhrady škody, ktorá nesmie byť obmedzená stanovením hornej hranice vopred, a musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.

Článok 14a

Uplatňovanie rodového hľadiska

V súlade s článkom 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie členské štáty pri vykonávaní tejto smernice zohľadňujú cieľ odstrániť nerovnosti a podporovať rovnoprávnosť medzi mužmi a ženami.

Článok 15

Vykonanie

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do [4 roky po prijatí]. Bezodkladne o tom informujú Komisiu a oznámia jej znenie týchto ustanovení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty môžu ustanoviť, že povinnosť zabezpečiť dostupnosť ustanovená v článku 4 sa v prípade nových budov, zariadení, dopravných služieb a infraštruktúry musí splniť najneskôr do [5 rokov od prijatia].
 - 2a. Členské štáty môžu ustanoviť, že povinnosť zabezpečiť dostupnosť ustanovená v článku 4 sa v prípade existujúcich budov, zariadení, dopravných služieb a infraštruktúry musí splniť najneskôr do [20 rokov od prijatia]. V takom prípade členský štát zabezpečí, aby sa táto povinnosť v danom období zaviedla postupne.
3. Každý členský štát, ktorý sa rozhodne využiť dodatočné obdobie stanovené v odseku 2a, oznámi Komisii do dátumu uvedeného v odseku 1 tohto článku akčný plán s krokmi, ktoré sa majú prijať, a harmonogramom pre postupné zavedenie uvedenej povinnosti.
 - 3a. Členské štáty informujú Komisiu do dátumu uvedeného v odseku 1 tohto článku o svojich plánoch postupného zavedenia povinnosti stanovenej v článku 4 ods. 7.
4. Členské štáty podporujú zber údajov o rovnakom zaobchádzaní a diskriminácii. Údaje sa zbierajú v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou a v súlade s uplatniteľným právom Únie, najmä tým, ktoré sa týka ochrany osobných údajov.

Článok 16

Správa

1. Najneskôr do [dvoch rokov po dátume stanovenom v článku 15 ods. 1] a potom vždy po piatich rokoch oznámia členské štáty Komisii všetky informácie potrebné na to, aby Komisia pre Európsky parlament a Radu vypracovala správu o uplatňovaní tejto smernice, a to vrátane informácií o vykonávaní plánov uvedených v článku 15 ods. 3 a 3a.
2. Komisia vo svojej správe primerane zohľadní stanoviská vnútroštátnych orgánov pre rovnaké zaobchádzanie a príslušných zainteresovaných strán, ako aj Agentúry EÚ pre základné práva. V súlade so zásadou uplatňovania rodového hľadiska sa v tejto správe okrem iného uvedie posúdenie vplyvu prijatých opatrení na ženy a mužov. Na základe prijatých informácií táto správa v prípade potreby obsahuje aj návrhy na revíziu a aktualizáciu tejto smernice.

Článok 17

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom jej uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 18

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.
